

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia marca 2011 r.

**Pani
Justyna Kwiatkowska
Dyrektor Zespołu Szkół Specjalnych
w Busku-Zdroju**

LKI-4101-01-06 /2011

P/11/158

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła w Zespole Szkół Specjalnych w Busku-Zdroju (Zespół) kontrolę wykonywania obowiązków w zakresie wprowadzania i przekazywania danych do systemu informacji oświatowej (SIO) w okresie od 1 września 2008 r. do 31 grudnia 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 21 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Dyrektora Zespołu w zakresie objętym kontrolą.

Ocenę negatywną uzasadniają stwierdzone w trakcie kontroli następujące nieprawidłowości:

- wprowadzanie do SIO danych o uczniach, niezgodnie z posiadanymi orzeczeniami zespołów orzekających poradni psychologiczno-pedagogicznych lub pomimo braku tych orzeczeń, co miało wpływ na wielkość kwot części oświatowej subwencji ogólnej uzyskanej przez organ prowadzący;
- nierealizowanie wymagań edukacyjnych uwzględniających indywidualne potrzeby psychofizyczne i edukacyjne ucznia, określanych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego;
- nieopracowanie zasad polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych oraz regulaminu i instrukcji w zakresie przetwarzania tych danych, niewyznaczenie osoby

¹

Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

odpowiedzialnej za bezpieczeństwo danych osobowych, brak upoważnień dla osób uczestniczących w przetwarzaniu danych osobowych nadanych przez administratora danych oraz brak ewidencji osób, które przetwarzały dane osobowe.

1. W okresie od 1 września 2008 r. do 31 grudnia 2010 r. w ramach Zespołu Szkół Specjalnych w Busku-Zdroju funkcjonowały: Przedszkole Specjalne, Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne Nr 1 oraz VI Liceum Ogólnokształcące Specjalne dla których organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju.

W okresie objętym kontrolą Zespół formalnie wywiązywał się z obowiązku prowadzenia baz danych oświatowych, obejmujących wymagane art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej², zbiory danych SIO. W ich skład wchodziły zbiory danych m.in. o uczniach, słuchaczach, wychowankach oraz absolwentach. Zbiory te obejmują dane z poprzedniego roku szkolnego według m.in. typów lub rodzajów szkół i placówek oświatowych oraz specjalnych potrzeb edukacyjnych wynikających z opinii lub orzeczeń, o których mowa w art. 71b ust. 3-3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³. Dane dotyczące uczniów oraz ich kwalifikacji zdrowotnych wynikających z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, wprowadzane były jednak w sposób nierzetelny, bowiem w zdecydowanej większości przypadków uczniowie i dzieci z przedszkola nie posiadały na dzień 30 września orzeczeń.

Kwota części oświatowej subwencji ogólnej⁴ wyliczana była przez Ministerstwo Edukacji Narodowej dla organu prowadzącego, na podstawie danych wprowadzanych przez Zespół do SIO, uwzględniających rodzaj niepełnosprawności uczniów z ww. szkół i dzieci uczęszczające do przedszkola.

1.1. Na dzień 30 września 2008 r. Zespół wykazał w SIO u wszystkich 150 uczniów szkół i dzieci z przedszkola niepełnosprawności sprzężone⁵. Jak stwierdzono w trakcie kontroli, wykazanie takich danych było nieuprawnione gdyż:

- 20 dzieci w Przedszkolu Specjalnym nie posiadało żadnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego tych dzieci. Ponieważ w grupie dzieci przedszkolnych subwencja przysługuje wyłącznie na dzieci niepełnosprawne posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, zaliczenie ich do ww. grupy skutkowało przyznaniem nienależnej części oświatowej subwencji ogólnej w kwocie 760.303,54 zł;
- na 72 uczniów Szkoły Podstawowej Specjalnej, Zespół posiadał jedynie trzy orzeczenia wskazujące na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone. Zespół posiadał jeszcze cztery orzeczenia. Jedno z nich wskazywało na potrzebę

² Dz. U. Nr 49, poz. 463 ze zm.

³ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

⁴ Kwota subwencji wyliczana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej stanowiła iloczyn liczby uczniów wykazanych w SIO, współczynnika wynikającego z podanej wagi odpowiednio do rodzaju niepełnosprawności (dla ucznia z niepełnosprawnością ruchową P3 wynosiła – 2,90, dla ucznia z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym P4 – 3,60, dla ucznia z niepełnosprawnościami sprzężonymi P5 – 9,50 i dla dziecka z przedszkola P36 – 9,50), wskaźnika korygującego Di (1,0488502548 w 2009 r. i 1,0467277312 w 2010 r.) oraz finansowego standardu A podziału subwencji (4038,8121 zł w 2009 r. i 4364,3937 zł w 2010 r.)

⁵ Na tę niepełnosprawność uzyskiwano największą subwencję.

kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność ruchową, jedno na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, natomiast dwa nie mogły stanowić podstawy zakwalifikowania ucznia w roku 2008, ze względu na upływ terminu na jaki zostały wydane. Wyliczona kwota nienależnie przyznanej części oświatowej subwencji ogólnej wyniosła 2.328.929,81 zł⁶;

- na 47 uczniów w Gimnazjum Specjalnym Nr 1, Zespół posiadał tylko dwa orzeczenia wskazujące na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone. Z pozostałych siedmiu orzeczeń posiadanych jeszcze przez Zespół, sześć wskazywało na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, a jedno nie mogło stanowić podstawy zakwalifikowania ucznia w roku 2008 ze względu na to, iż wydane zostało w 2010 r. Kwota nienależnie przyznanej części oświatowej subwencji ogólnej wyniosła 1.468.186,17 zł;
- 11 uczniów w VI Liceum Ogólnokształcącym Specjalnym nie posiadało żadnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Skutkowało to przyznaniem organowi prowadzącemu nienależnej części subwencji oświatowej w kwocie 374.149,37 zł.

Łączna kwota nienależnie przyznanej części oświatowej subwencji ogólnej dla organu prowadzącego w 2009 r. wyniosła 4.931.568,89 zł.

1.2. Na dzień 30 września 2009 r. Zespół wykazał w SIO u wszystkich 150 uczniów szkół i dzieci z przedszkola niepełnosprawności sprzężone. Jak stwierdzono w trakcie kontroli, wykazanie takich danych było nieuprawnione gdyż:

- 20 dzieci w Przedszkolu Specjalnym nie posiadało żadnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego tych dzieci. Skutkowało to przyznaniem organowi prowadzącemu nienależnie części oświatowej subwencji ogólnej w kwocie 822.502,28 zł;
- na 65 uczniów w Szkole Podstawowej Specjalnej, Zespół posiadał jedynie siedem orzeczeń wskazujących na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone. Zespół posiadał jeszcze trzy orzeczenia, z których dwa wskazywały na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność ruchową, natomiast jedno orzeczenie nie mogło stanowić podstawy do ujęcia ucznia w SIO na rok 2009 bowiem wydane zostało w 2010 r. Wyliczona kwota nienależnie przyznanej części oświatowej subwencji ogólnej wyniosła 2.117.691,10 zł;
- na 52 uczniów w Gimnazjum Specjalnym Nr 1, Zespół posiadał tylko pięć orzeczeń wskazujących na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone. Z pozostałych siedmiu orzeczeń posiadanych jeszcze przez Zespół, dwa wskazywały na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność ruchową, trzy orzeczenia ze względu na upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, natomiast dwa orzeczenia były nieważne. Kwota nienależnie przyznanej części oświatowej subwencji ogólnej wyniosła 1.679.203,34 zł;

⁶ Dla uczniów nieposiadających na dzień 30 września orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, ujętych w bazie danych SIO jako uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, przyznana subwencja powinna być wyliczona wg aktualnego finansowy standardu A podziału subwencji.

- na 13 uczniów w VI Liceum Ogólnokształcącym Specjalnym, Zespół posiadał tylko jedno orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność ruchową. Kwota nienależnie przyznanej części oświatowej subwencji ogólnej wyniosła 470.124,99 zł.

Łączna kwota nienależnie przyznanej części oświatowej subwencji ogólnej dla organu prowadzącego w 2010 r. wyniosła 5.089.521,71 zł.

1.3. Na dzień 30 września 2010 r. Zespół wykazał w SIO ogółem 130 uczniów i dzieci uczęszczających do przedszkola, wszystkie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z tego:

- na 15 dzieci w Przedszkolu Specjalnym, Zespół posiadał tylko jedno orzeczenie wskazujące na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone. Zespół posiadał jeszcze jedno orzeczenie, ale nie mogło stanowić podstawy zakwalifikowania ucznia w 2010 r. ze względu na to, iż zostało wydane dopiero w 2011 r. Kwota nienależnie przyznanej subwencji oświatowej wyniosła 575.751,60 zł;
- na 57 uczniów w Szkole Podstawowej Specjalnej, Zespół posiadał jedynie sześć orzeczeń wskazujących na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone. Z pozostałych siedmiu orzeczeń posiadanych jeszcze przez Zespół, dwa wskazywały na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność ruchową, cztery ze względu na upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, natomiast jedno orzeczenie nie mogło być podstawą do zakwalifikowania ucznia w roku 2010, ponieważ straciło ważność rok wcześniej. Kwota nienależnie przyznanej subwencji oświatowej wyniosła 1.815.132,68 zł;
- na 43 uczniów w Gimnazjum Specjalnym Nr 1, Zespół posiadał tylko sześć orzeczeń wskazujących na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone. Z pozostałych Z pozostałych dziewięciu orzeczeń posiadanych jeszcze przez Zespół, dwa wskazywały na potrzebę kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność ruchową, trzy ze względu na upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, zaś cztery orzeczenia nie mogły stanowić podstawy do ujęcia ucznia w SIO na dzień 30 września z powodu utraty ważności. Kwota nienależnie przyznanej subwencji oświatowej wyniosła 1.311.241,81 zł;
- na 15 uczniów w VI Liceum Ogólnokształcącym Specjalnym, Zespół nie posiadał pomimo żadnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Zaliczenie ich do ww. grupy skutkowało nienależnym przyznaniem subwencji oświatowej w kwocie 551.942,32 zł.

Łączna kwota nienależnie przyznanej części oświatowej subwencji ogólnej dla organu prowadzącego w 2011 r. (wyliczona przy przyjęciu wskaźników z roku poprzedniego) wyniosła 4.254.068,41 zł.

Ogółem, w latach 2009 – 2010 kwota nienależnie pobranej części oświatowej subwencji ogólnej, obliczonych na podstawie nierzetelnie wprowadzonych do SIO danych o uczniach, przyznanych dla organu prowadzącego wyniosła 10.021.090,60 zł, natomiast

łącznie z rokiem 2011 obliczonym na podstawie wskaźników z poprzedniego roku 14.275.159,01 zł.

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości, tj. ujmowanie w SIO wszystkich uczniów oraz dzieci uczęszczających do przedszkola, posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z innych względów niż niepełnosprawności sprzężone oraz nieposiadających w ogóle orzeczeń jako uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, ponosi Dyrektor Zespołu, która zgodnie z art. 7 ust. 1 i 6 ustawy o systemie informacji oświatowej odpowiada za sprawdzenie kompletności, poprawności i zgodności ze stanem faktycznym danych zgromadzonych w bazach danych oświatowych.

W złożonych w trakcie kontroli wyjaśnieniach, Pani Dyrektor stwierdziła, iż *„wszystkie dzieci będące uczniami Zespołu, kwalifikowała w bazie danych SIO jako dzieci wymagające kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone, bo takie było jej wewnętrzne przekonanie”*. Stwierdziła ponadto, że wielu rodziców nie dostarczyło Zespołowi orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, a Zespół nie miał możliwości tych orzeczeń wyegzekwować. W ocenie NIK postępowanie Dyrektora Zespołu było niezgodne z § 6 ust. 1 i § 7 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych⁷, zgodnie z którymi do przedszkola specjalnego, szkoły podstawowej specjalnej i gimnazjum specjalnego oraz do klasy pierwszej szkół ponadgimnazjalnych specjalnych, przyjmowane są na wniosek rodziców, dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej. Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego określające zalecane formy kształcenia specjalnego, z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności, w tym stopnia upośledzenia umysłowego, były jedynymi dokumentami, na podstawie których można było zakwalifikować dziecko do odpowiedniej grupy niepełnosprawności.

1.4. Brak w Zespole orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, które zgodnie z art. 71 b ust. 3 ustawy o systemie oświaty⁸ określają zalecane formy kształcenia specjalnego, z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności, w tym stopnia upośledzenia umysłowego, w praktyce uniemożliwiał dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁹. Brak orzeczeń w Zespole stanowił również przeszkodę w przeprowadzaniu odpowiedniej klasyfikacji śródrocznej i rocznej takich uczniów, zgodnie z § 11 ww. rozporządzenia.

NIK nie przyjęła również wyjaśnień Pani Dyrektor, iż *„Dzieci, które miały orzeczenia z jedną niepełnosprawnością były w sprawozdawczości kwalifikowane jako dzieci*

⁷ Dz. U. Nr 26, poz. 232 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

⁹ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

z niepełnosprawnościami sprzężonymi z powodu mojego przeoczenia”. W ocenie NIK, powtarzalność ww. nieprawidłowości w badanym okresie świadczy o celowym działaniu Dyrektora Zespołu.

2. W Zespole nie stosowano żadnych środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych uczniów, co jest niezgodne z art. 36 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych¹⁰ oraz art. 12 ustawy o systemie informacji oświatowej. Dyrektor Zespołu nie opracował również zasad polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych, regulaminu i instrukcji w zakresie przetwarzania tych danych. Nie wyznaczona została osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo danych, a żadna z osób uczestniczących w przetwarzaniu danych osobowych nie posiadała upoważnienia nadanego przez administratora danych. W Zespole nie prowadzono również ewidencji osób, które dane osobowe przetwarzały.

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponosi Dyrektor Zespołu.

Jak wyjaśniła Pani Dyrektor, w trakcie kontroli rozpoczęte zostały prace nad opracowaniem zasad polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) zapewnienie wykazywania w SIO danych wyłącznie na podstawie posiadanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, pozwalających na prawidłowe wyliczenie kwot części oświatowej subwencji ogólnej;
- 2) przeprowadzenie weryfikacji danych wykazanych w SIO, w oparciu o posiadane na dzień 30 września każdego roku orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych i przekazanie ich do organu prowadzącego;
- 3) dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych wszystkich uczniów, zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego;
- 4) opracowanie zasad polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych oraz regulaminu i instrukcji w zakresie przetwarzania tych danych, wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo danych osobowych, udostępnianie danych osobowych wyłącznie osobom posiadającym upoważnienie nadane przez administratora danych oraz zaprowadzenie ewidencji osób, które dane osobowe przetwarzały.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag

¹⁰ Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.

i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.